

Samenvatting

Procesnota 2.0 Ventilus-project

De procesnota voor het Ventilus-project omschrijft per fase de doelstellingen, onderzoeken, overlegmomenten, timing, resultaat en inspraakmomenten. In deze samenvatting omschrijven we kort de stappen die werden genomen in aanloop naar de vaststelling van de startnota en bespreken we de bijkomende initiatieven die worden gelanceerd op basis van de verzamelde reacties tijdens het inspraaktraject.

Een levend document en proces

Een procesnota is een evolutief document: naarmate het proces vordert, worden de ondernomen stappen verder aangevuld. Tijdens de participatie zijn **heel wat vragen gesteld en opmerkingen geformuleerd**. Op welke manier deze zullen beantwoord worden en hoe de verschillende stakeholders worden betrokken, is toegevoegd aan de procesnota en wordt in dit document kort voor u samengevat. Ook de rol van de overheid en Elia kort verduidelijkt.

Overleg en participatie startnota

Bij de voorbereiding van de startnota, werd uitgebreid geïnvesteerd in overleg en inspraak met het planbegeleidingsteam en de lokale besturen.

Het **planbegeleidingsteam** wordt voorgezeten door de gouverneur van West-Vlaanderen en omvat mensen met expertise uit de milieubewegingen, werkgeversorganisaties, landbouworganisaties en de Vlaamse Landmaatschappij. De **werkgroep 'lokale besturen'** wordt eveneens voorgezeten door de gouverneur van West-Vlaanderen. Het doel van deze werkgroep is het inbrengen van lokale kennis. Voor het **brede publiek** werd meer dan wettelijk verplicht gecommuniceerd en werden er onder andere 10 infomarkten georganiseerd. Het is belangrijk om de suggesties in een vroeg stadium van het proces te kennen.

De **meest frequente vraag ging over de mogelijkheid om het project ondergronds te realiseren**. Soms ging dit gepaard met de suggestie om het project te realiseren in gelijkstroom. Er werd voor ondergrondse verbindingen ook verwezen naar buitenlandse voorbeelden, veelal uit Nederland. Daarnaast hadden de meeste bekommernissen te maken met vragen over de impact van hoogspanningsverbindingen op de gezondheid, op de landbouwbedrijfsvoering, op de natuur en landschappelijke kwaliteit en op de mogelijke waardevermindering.

Dubbelcheck van de technologiekeuze op basis van technische mogelijkheid

Omdat de keuze voor de technologie bepalend is voor de beoordeling van de mogelijke tracés, besliste het planteam een getrapte aanpak te volgen. De technologische mogelijkheden zullen vóór de scopingnota worden geherevalueerd. Voor alle duidelijkheid: de technologische mogelijkheden staan los van de financiële consequenties, want dat is een element dat nu nog niet aan de orde is. Het is essentieel dat deze dubbelcheck in alle objectiviteit gebeurt en dat alle betrokken partijen daarvan getuige zijn. Vervolgens kan de scopingnota worden opgemaakt waarin wordt opgenomen welke tracés en welk type pylonen als redelijke alternatieven of varianten moeten onderzocht worden. **Het planteam kiest er dus voor om eerste meer duidelijkheid te creëren over welke technologische keuzes redelijke zijn**, om vervolgens alternatieven en varianten te kunnen beoordelen. De ingebrachte alternatieven zullen maximaal opgenomen worden in de scopingnota voor verder onderzoek, tenzij deze op basis van de resultaten van het onderzoek over de technologie worden uitgesloten.

Er wordt gewerkt met een drieluik dat gecoördineerd wordt door een externe procesfacilitator aangesteld door het planteam.

- 1) De **stakeholdersgroep** zal de onbeantwoorde vragen over de mogelijke technologiekeuzes scherpstellen. De samenstelling van de groep zal gebeuren door het planteam op basis van een voorstel van de externe procesfacilitator. Er zal gestreefd worden naar een zo representatief mogelijke groep die tegelijk niet te groot is om werkbaar te blijven. Er zullen minstens vertegenwoordigers van lokale besturen, omwonenden, middenveld en Elia uitgenodigd worden. De minimale voorwaarden voor de leden van de stakeholdersgroep zijn dat ze bereid zijn om kennis te vergaren en te delen met een open geest en dat ze een engagement kunnen aangaan om tot een gedeeld begrip van de feiten te komen.
- 2) **Externe onderzoekers**: het planteam stelde reeds de vraag aan Elia om een extra studie te laten uitvoeren en deze voor te leggen aan het planteam. De gestelde vragen zijn:
 - a. Is een verbinding in gelijkstroom een **redelijke** oplossing voor Ventilus?
 - i. Wat zijn de technische uitdagingen en bijhorende risico's als Ventilus in gelijkstroom wordt uitgevoerd?
 - ii. Is zo'n oplossing al elders in de wereld gerealiseerd?
 - iii. Is de veilige netuitbating gewaarborgd?
 - b. Wat is de maximale afstand dat Ventilus ondergronds kan gebracht worden in wisselstroom met een veilige exploitatie?

In hun studie over deze vragen zullen de externe onderzoekers tevens oog hebben voor de specifieke vragen aangaande de mogelijke (redelijk haalbare) technologiekeuzes die door de stakeholdersgroep zijn geformuleerd.

- 3) **Experten** zullen mee bijdragen om deze zeer complexe thematiek op een meer bevattelijke manier te vertalen. De mogelijkheid van interactie met de stakeholdersgroep wordt voorzien. Het gaat om externe experts en experts van Elia. De interactie met de experts van Elia zal zelfs noodzakelijk zijn omwille van de specificiteit van het Belgische hoogspanningsnetwerk. De samenstelling van deze groep zal gebeuren door het planteam na een voorstel van de procesfacilitator. De minimale voorwaarden voor experts zijn dat ze ofwel aangetoonde kennis hebben van de gebruikte hoogspanningstechnologieën en/of aangetoonde kennis hebben van de exploitatie van een hoogspanningsnet. De experts hebben geen politiek of commercieel belang bij een bepaalde technologiekeuze.

Andere processen die parallel worden opgestart

Bepaalde vragen hebben betrekking op aspecten van het milieu-onderzoek. Het gaat dan onder meer over de impact op landschap, op bestaande bos- en natuurgebieden, historisch permanente graslanden,... Deze vragen worden binnen het lopende onderzoek meegenomen en verder onderzocht.

Naast de studie rond technologiekeuze, worden op basis van de inspraak en participatie een aantal bijkomende processen opgestart. Concreet zijn dit initiatieven rond gezondheid, landbouw, vogelslachtoffers en waardevermindering.

Opstart klankbordgroep gezondheid

Uit de inspraakperiode bleek ook een grote bezorgdheid met betrekking tot de mogelijke effecten van de hoogspanningsverbinding op de gezondheid. De mogelijke effecten op gezondheid is een complexe materie. Enkel indien de betrokkenen voldoende en gelijke kennis hebben, ontstaat de mogelijkheid om tot een gedragen beslissing te komen. Het planteam stelt voor om te werken met een klankbordgroep van gezondheidsspecialisten. Er zijn de afgelopen jaren veel studies uitgevoerd en het is niet eenvoudig om als niet-expert de kwaliteit van die diverse onderzoeken te beoordelen. Concreet wordt een bevattelijk overzicht van alle wetenschappelijke kennis opgebouwd. De samenstelling van de klankbordgroep zal ook toelaten om later eventuele mitigerende maatregelen te beoordelen. Dit proces zal georganiseerd worden door het departement Omgeving. De samenstelling van de klankbordgroep ligt nog niet vast, maar er wordt gedacht aan milieugezondheidsdeskundigen, professoren geneeskunde, specialisten en mensen uit het middenveld zoals de Stichting tegen Kanker. Deze klankbordgroep zal het planteam adviseren over het thema gezondheid doorheen het hele proces.

Studies thema landbouw

Over de impact van hoogspanningsinfrastructuur op landbouwactiviteiten werden veel vragen gesteld. Deze vragen hebben zowel betrekking op ondergrondse als bovengrondse verbindingen en gaan over mogelijke effecten op het uitvoeren van landbouwactiviteiten, dieren, planten en gebouwen. De landbouwfederaties hebben daarom aan Elia gevraagd om bijkomend onderzoek te laten uitvoeren door het ILVO, het instituut voor landbouw-, visserij- en voedingsonderzoek. Na een gezamenlijk overleg met Elia, Boerenbond, ABS, het Departement Landbouw en Visserij, het Departement Omgeving en het ILVO werd beslist om een onderzoek op te starten met een **tweevoudige doelstelling**. Enerzijds om tot een **overzicht te komen van de bestaande wetenschappelijke kennis** rond de impact van hoogspanning (zowel boven- als ondergronds). Op die manier wordt objectieve wetenschappelijke kennis aangeleverd over bezorgdheden die leven bij landbouwers. Anderzijds om in **dialoog te gaan met landbouwers die reeds onder hoogspanningslijnen wonen en werken**. Via diepte-interviews worden hun eventuele aandachtspunten en problemen in kaart gebracht. Op die manier wordt geprobeerd om een vollediger beeld te krijgen op de relatie tussen de hoogspanningsverbindingen en het landbouwbedrijf. De resultaten van deze studie kunnen ook gebruikt worden in het plan-MER.

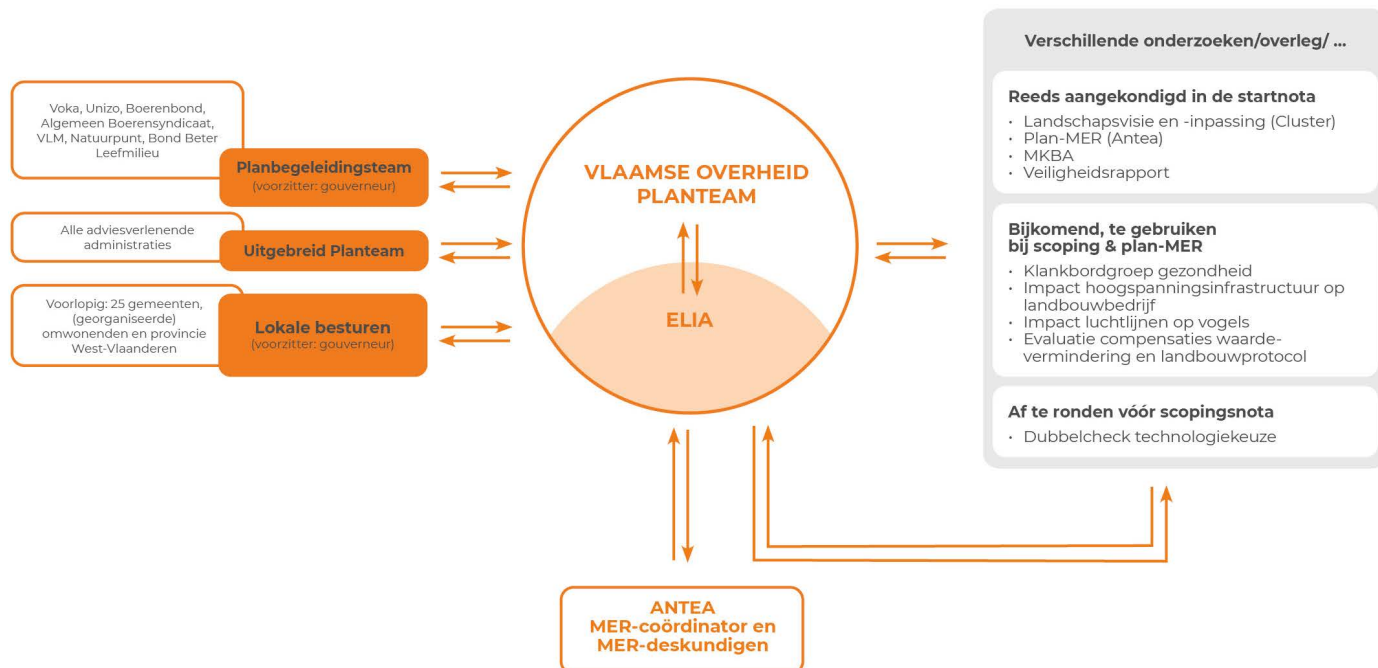
Vergoeding voor waardevermindering

Versillende opmerkingen in de inspraakperiode gingen over financiële compensaties als gevolg van het Ventilus-project. Elia heeft een 'vergoedingspolitiek' opgesteld voor de nadelen (minwaarde) die veroorzaakt worden door de hoogspanningsprojecten. Deze 'vergoedingspolitiek' behandelt enerzijds nadelen voor de overspannen percelen en anderzijds overige niet-overspannen woningen in de buurt van de hoogspanningslijnen. De principes van deze vergoedingen zijn afgesproken met de federale energieregulator, omdat de kosten ervan worden verrekenend in de elektriciteitstarieven. Hoewel deze bekommernissen eerder thuishoren op projectniveau heeft het planteam aan Elia gevraagd om de **vergoedingspolitiek te herevalueren**. Daarin kunnen ook de nieuwe inzichten worden meegenomen, zoals bijvoorbeeld impact van de hoogspanningsinfrastructuur op de landbouw als dat zou blijken.

Vogelslachtoffers

De impact van hoogspanningslijnen voor vogels is ook een thema dat in vele opmerkingen naar voor kwam. Elia heeft een actief beleid uitgewerkt om de bestaande gevaarlijkste situaties aan te pakken op basis van een studie die Elia in 2012 door **Natagora en Natuurpunt** heeft laten opstellen. Natagora en Natuurpunt zijn in opdracht van Elia bezig aan een update van het rapport van 2012 om het risico op draadslachtoffers per zone in kaart te brengen. De resultaten ervan worden verwacht op tijd beschikbaar te zijn om mee gebruikt te kunnen worden in het plan-MER.

De rol van het departement omgeving en Elia

De Vlaamse overheid en Elia hebben elk een eigen specifieke rol bij de opmaak van het GRUP voor het Ventilus-project. De Vlaamse overheid, in het bijzonder het **departement Omgeving, stuurt het planteam aan** dat instaat voor de voorbereiding en opmaak van het beoogde GRUP. Het departement Omgeving treedt op als **vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering** die de bevoegde overheid is om het GRUP uiteindelijk vast te stellen. De ruimtelijk planner binnen het planteam behoort ook tot het departement Omgeving. **Elia, die het project Ventilus wenst te realiseren** in het kader van het federaal ontwikkelingsplan voor het transmissienet, is als Belgische transmissienetbeheerder een belangrijke actor bij de opmaak van het GRUP voor dit project.